

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»
(НЦ «МАНУ»)**

вул. Дегтярівська, 38-44, м. Київ, 04119, тел. +38 (044) 489 55 99
web://man.gov.ua, e-mail:man@man.gov.ua
Код ЄДРПОУ 32827468

№ _____ на № _____ від _____

Г
Про проведення II етапу
Всеукраїнської учнівської
олімпіади з української мови
та літератури в 2025/2026 н.р.

Г
Департаментам (управлінням)
освіти і науки обласних, Київської
міської державних (військових)
адміністрацій

Відповідно до пункту 4 розділу II Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України (далі – МОН) від 30 грудня 2024 року № 1820, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 06 лютого 2025 року за № 187/43593, наказу Міністерства освіти і науки України від 20 серпня 2025 року № 1165 «Про проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2025/2026 навчальному році» на Національний центр «Мала академія наук України» покладено організаційно – методичне забезпечення проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2025/2026 навчальному році.

З метою організації ефективного проведення інтелектуальних змагань надсилаємо Методичні рекомендації щодо проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури в 2025/2026 н.р., проведення якої заплановано 21 грудня 2025 року, що додаються.

Додаток: на 8 арк. в 1 прим.

В.о. директора

Олена КВАЧЕВСЬКА

Завідувач
організаційно-методичного супроводу
олімпіадного руху
____.12.2025

Наталія НЕМИКІНА

Завідувач канцелярії
____.12.2025

Світлана ЛЕБЕДЕВА

Заступника директора з
методичної роботи
____.12.2025

Анна ГРІТЧИНА

**Методичні рекомендації
щодо проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з
української мови та літератури у 2025/2026 навчальному році**

Загальні питання

II етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури в 2025/2026 навчальному році (далі – Олімпіада або інтелектуальне змагання) проходить відповідно до Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України (далі – МОН) від 30 грудня 2024 року № 1820, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 06 лютого 2025 року за № 187/43593, наказу Міністерства освіти і науки України від 20 серпня 2025 року № 1165 «Про проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2025/2026 навчальному році», ураховуючи Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затверджений Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX.

Метою проведення Олімпіади є:

виявлення й підтримка обдарованої учнівської молоді, реалізація її здібностей, формування в неї навичок вирішення складних завдань з української мови та літератури;

підвищення інтересу до поглибленого вивчення української мови та літератури, фахової підготовки учнів, уміння переконливо доводити свою думку;

удосконалення рівня знань учнів і формування в них умінь розв'язувати складні завдання;

створення спільноти однодумців і налагодження партнерських зв'язків освіти, науки та бізнесу.

Інтелектуальне змагання проводять на засадах добровільності, відкритості, прозорості та академічної доброчесності.

Місце проведення, установи відповідальні за проведення та співорганізаторів Олімпіади, а також склад організаційних комітетів, журі, експертів-консультантів визначають / затверджують структурні підрозділи у сфері освіти обласних, Київської міської державних (військових) адміністрацій.

Персональний склад предметно-методичної комісії для складання завдань формує і затверджує Національний центр «Мала академія наук України» (далі – НЦ «МАНУ»).

З метою координації організації проведення Олімпіади структурні підрозділи у сфері освіти обласних, Київської міської державних (військових) адміністрацій призначають регіональних координаторів до повноважень яких належить забезпечення комунікації між установами, що залучені до організації та проведення Олімпіади, тренувальних зборів та контроль за дотриманням учасниками олімпіадного руху Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух.

Форму проведення Олімпіади (очну, дистанційну, змішану) в регіоні України, м. Києві визначають з врахуванням місцевих можливостей.

Умови проведення Олімпіади затверджують структурні підрозділи у сфері освіти обласних, Київської міської державних (військових) адміністрацій.

До участі в Олімпіаді допускають лише учасників-учнів, які стали переможцями I етапу Олімпіади.

Результати проведення Олімпіади затверджують відповідним наказом органу управління у сфері освіти обласних, Київської міської державних адміністрацій.

З метою відбору до участі у III етапі Олімпіади обласні органи управління у сфері освіти можуть проводити відбіркові збори серед переможців II етапу Олімпіади.

Мінімальний кількісний склад команди для участі в III етапі Олімпіади формують відповідно до Індивідуального регіонального рейтингу команд, затвердженого наказом НЦ «МАНУ» від 02 вересня 2025 року № 461 «Про затвердження регіонального складу команд учасників-учнів, відповідно до Індивідуального регіонального рейтингу команд, що братимуть участь у III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2025/2026 навчальному році».

У разі вибору дистанційної форми для забезпечення рівних умов рекомендовано організувати відеофіксацію й відеоспостереження.

Учасники-учні інтелектуальних змагань отримують завдання та дають на них відповідь державною мовою. У разі, якщо учасник-учень Олімпіади надав відповідь на завдання не державною мовою, роботу такого учасника-учня не перевіряють і знімають з розгляду з певного туру інтелектуального змагання.

Особливості проведення II етапу Олімпіади

Відповідно до графіка, визначеного НЦ «МАНУ» Олімпіада в усіх регіонах і м. Києві проходить 21 грудня 2025 року за єдиними завданнями.

Програма Олімпіади складається з одного туру.

Учасники-учні будуть виконувати завдання в зошитах.

Запланований початок Олімпіади о 10:00, тривалість інтелектуального змагання – 4 год.

Під час Олімпіади учасникам запропоновано виконати творчі роботи, завдання з відкритою відповіддю, завдання з розгорнутою відповіддю, тести, завдання на встановлення відповідностей.

Завдання регіональним координаторам будуть надіслані на їх електронні пошти 19 грудня 2025 року.

Розв'язки до олімпіадних завдань буде надіслано 21 грудня 2025 року з 11:00 до 12:00.

У випадку, якщо Олімпіаду неможливо буде провести відповідно до графіка, визначеного НЦ «МАНУ», через існуючу загрозу життю і здоров'ю учасників змагання, як виняток, за погодженням з НЦ «МАНУ» організаційний комітет II етапу Олімпіади має прийняти рішення про її перенесення на інший день.

Зміст, обсяг та рівень складності завдань

Завдання олімпіади складено з урахуванням змісту чинних навчальних програм української мови та літератури.

Завдання складаються з творчих робіт, завдань з відкритою відповіддю, завдань з розгорнутою відповіддю, тестів, завдань на встановлення відповідностей. Загальна кількість завдань – 8.

Для кожної з паралелей класів використовують різні комплекти завдань.

Характеристика завдань

Олімпіадні завдання з української мови та літератури відповідають сучасним вимогам вивчення української мови та літератури, орієнтовані на предметні компетентності учнів, їхній інтелектуальний потенціал, неординарність і креативність мислення. Це завдання для інтелектуальних змагань філологічно обдарованих дітей.

Комплект олімпіадних завдань охоплює програмовий матеріал із різних розділів курсу за попередні роки навчання та теми, які учні повинні були опанувати до терміну проведення Олімпіади в 2025/2026 навчальному році.

Звертаємо увагу, що завдання укладено за навчальною програмою, затвердженою наказом МОН від 07.06.2017 № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів», програмою для 10-11 класів (рівень стандарту), затвердженою наказом МОН від 23.10.2017 № 1407, модельними навчальними програмами Нової української школи «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти

(авт. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.) та «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.).

Комплект олімпіадних завдань з української літератури укладено за модельною навчальною програмою «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Таміла Яценко, Василь Пахаренко, Олеся Слижук, Ірина Тригуб), рекомендованої МОН від 24 грудня 2024 року № 1787, модельної навчальної програми «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний О. В., Слоньовська О. В., Ярмутьська І. В.), рекомендованої МОН від 01 грудня 2023 року № 1466), модельної навчальної програми «Українська література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Пастушенко Н.М., Чумарна М.І.), рекомендованої МОН від 27 грудня 2023 року № 1575, навчальною програмою для 5 – 9-х класів (авт. Мовчан Р.В., Івасюк О.М., Кавун Л.І., Неживий О.І.), затвердженою наказом МОН від 22.10.2011 року та оновленою відповідно до наказів МОН № 52 від 13.01.2017 р та № 201 від 10.02.2017 р., навчальною програмою для 10-11 класів (рівень стандарту) (авт. Мовчан Р.В., Молочко С.Р., Дроздовський Д.І., Коваленко Л.Т., Фасоля А.М., Цимбалюк В.І.), затвердженої наказом МОН № 1407 від 23 жовтня 2017 року, та навчальною програмою для 10–11 класів (профільний рівень) (авт. Фасоля А.М. та Усатенко Г.О.), затвердженої наказом МОН № 1407 від 23 жовтня 2017 року.

Завдання з **української мови** побудовані в такому форматі:

- завдання закритого типу (тести) з вибором однієї правильної відповіді;
- завдання відкритого типу з короткими відповідями;
- завдання відкритого типу на конструювання мовних одиниць, виправлення помилок, редагування;
- творче завдання (створення мовленнєвого продукту з медійної грамотності).

Клас	Мовні теми
8	Лексикологія (Синоніми. Пароніми). Фразеологія. Орфографія. Морфологія (Іменник. Прикметник. Числівник. Дієслово. Форми дієслова). Синтаксис (Словосполучення. Просте ускладнене речення).
9	Лексикологія (Синоніми. Пароніми). Фразеологія. Орфографія. Морфологія (Іменник. Числівник. Дієслово. Прийменник). Синтаксис (Складносурядне речення).
10	Лексикологія (Синоніми. Пароніми). Фразеологія. Орфографія. Морфологія. Синтаксис (Складне речення з різними видами зв'язку).

11	Лексикологія (Синоніми. Пароніми). Фразеологія. Орфографія: правопис прикметників, складних слів, іменників у формі кличного відмінка). Морфологія. Синтаксис (Складне речення з різними видами зв'язку). Способи передачі чужого мовлення (Діалог).
----	--

Виконуючи завдання з української мови, учні демонструють уміння:

- розрізняти та виправляти різні види помилок з урахуванням засвоєних мовних норм;
- вживати власне українські слова замість запозичених;
- розуміти та розрізняти значення паронімів;
- розуміти значення фразеологізмів;
- уживати слова у відповідній відмінковій формі;
- знати частини мови, їхні морфологічні ознаки, особливості творення та написання;
- визначати в слові орфограми, правильно писати слова із вивченими орфограмами;
- виправляти граматичні помилки у реченні та словосполученні;
- визначати головні та другорядні члени речення, види присудків, обставин у реченнях, прикладку як різновид означення, способи вираження підмета, присудка, означень, додатків та обставин;
- розрізняти речення двоскладні та односкладні; знаходити відокремлені й уточнювальні члени в реченні;
- розрізняти прості та складні речення; класифікує складнопідрядні речення за значенням і будовою, засобами зв'язку в них;
- визначати види складних речень (сполучникові й безсполучникові), засоби зв'язку між частинами речення у складному, кількість граматичних основ у ньому; визначати головну й підрядну частини, види складнопідрядних речень, істотні ознаки їх, межі головної й підрядної частин, кількість частин;
- визначати складнопідрядні речення з однією й кількома підрядними частинами;
- розрізняти сполучники і сполучні слова;
- розмежовувати безсполучникові складні речення й сполучникові (складносурядні й складнопідрядні);
- розрізняти види безсполучникових складних речень за характером синтаксичних і смислових зв'язків між частинами їх;
- розуміти основні ознаки, смислові відношення між частинами безсполучникових складних речень та складних речень з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Виконуючи творче завдання, учні виявляють:

- різні погляди на обговорювану проблему, уміння узагальнювати їх, обстоювати власну позицію, дотримуватися норм етикету;
- уміння обирати різні комунікативні стратегії відповідно до мети та ситуації діалогічного спілкування;
- уміння створювати текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації;
- уміння створювати текст на основі кількох джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її;
- уміння розмежовувати в тексті фактичну інформацію та суб'єктивні судження, наводити аргументи для спростування або підтвердження суджень;
- уміння визначати достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам;
- уміння вирізняти прояви маніпулятивних впливів у цифровому просторі та уникати їх;
- уміння створювати тексти різних типів (медіатексти);
- уміння виявляти засоби, що вказують на приховану маніпулятивну інформацію в медіатексті;
- уміння вводити інформацію, отриману з медіаджерел, у контекст особистого досвіду.

Завдання з української літератури побудовані в такому форматі:

- завдання закритого типу (тести) з вибором однієї правильної відповіді;
- завдання закритого типу (тести) зі встановлення відповідностей;
- завдання відкритого типу з короткими відповідями;
- творче завдання (створення тексту та аналіз/інтерпретація твору).

Клас	Теми
8	1. Прадавня Україна в дзеркалі літератури. Заповідь любові: Біблія та українська література. Література козацької України. 2. На струнах кобзи, ліри та бандури. Бути українцем / українкою. Духовна свобода та самобутність. 3. Ідеї та ідеали. Цінності епохи та вічні цінності. Ще не було епохи для поетів, але були поети для епох!
9	Родинно-побутові пісні. Українські народні балади. Давня література. Українська середньовічна література XI–XV ст. Пам'ятки оригінальної літератури Княжої Русі-України. Українська література доби Ренесансу і доби Бароко. Нова українська література
10	Реалістична українська проза. «Театр корифеїв». Титан духу і думки.

11	«Розстріляне відродження». Літературний авангард. Поетичне самовираження. «Київські неокласики». Прозове розмаїття. Модерна драматургія.
----	--

Виконуючи завдання з української літератури, учні демонструють уміння:

- читати, сприймати, розуміти, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати художні твори;
- усно й письмово висловлювати думки, почуття, погляди;
- розуміти, оцінювати, презентувати здобутки видатних українських письменників;
- адаптуватися до умов спілкування, розв’язувати нестандартні завдання, використовуючи потенціал української мови та відповідні комунікативні стратегії;
- читати, сприймати, розуміти, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати художні твори;
- установлювати причинно-наслідкові зв’язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію;
- формулювати визначення, логічно обґрунтовувати висловлену думку;
- перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, таблиця, схема тощо) для розв’язання комунікативних завдань;
- аналізувати літературний твір, виокремлювати його компоненти, встановлювати взаємозв’язки між ними у межах художнього цілого.
- презентувати власні ідеї, бачення, інноваційні погляди зрозуміло, грамотно, креативно, використовуючи доцільні засоби увиразнення мовлення;
- ефективно використовувати різні комунікативні стратегії для розв’язання життєвих проблем, зокрема в ситуаціях неоднозначності та непевності;
- у процесі розв’язання життєвих ситуацій та прийняття особистих рішень спиратися на морально-етичний та естетичний досвід, який містить художня література:
- розрізняти емоції інших осіб у контексті діалогу з художнім твором і в комунікативних ситуаціях;
- використовувати різні види сприймання художніх текстів для пізнання та естетичного задоволення;
- регулярно читати твори української літератури, розрізняти їх за рівнем художньої вартості, визначати їх емоційно-ціннісний потенціал та естетичну довершеність;
- виявляти у творах художньої літератури громадянські ідеї, теми, мотиви, образи, актуальні для сьогодення;

- використовувати мову й потенціал художньої літератури світу для національного, культурного й особистісного самовираження;
- читати, аналізувати, інтерпретувати художні тексти;
- сприймати й осмислювати цінності, актуалізовані в художніх творах;
- добирати твори художньої літератури для читання, щоб одержати насолоду й користь від прочитаного;
- розглядати художні твори в контексті розвитку культури;
- презентувати власні ідеї та ініціативи зрозуміло, грамотно з використанням доцільних виражальних засобів;
- спиратися на етичний потенціал художньої літератури в процесі реалізації життєвих задач, підприємницьких рішень.

Перелік обов'язкової документації на III етап Олімпіад

Для участі в III етапі Олімпіади організатори II етапу до 04 січня 2025 року, подають до НЦ «МАНУ» в електронній формі такі документи:

підсумкові протоколи II етапу, затверджені (підписані) головами журі та оргкомітету, секретарем (додаток 1 до Положення) у форматі pdf та excel;

сканкопію підсумкового наказу органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, місцевого органу управління у сфері освіти в області, містах Києві та Севастополі про результати проведення II етапу Олімпіади;

звіти про проведення I–II етапу Олімпіади (додаток 2 до Положення) форматі pdf та excel;

заявку на участь у III етапі Олімпіади (додаток 3 до Положення) у форматі pdf та excel;

анкети переможців II етапу Олімпіади (додаток 4) у форматі word;

згоду батьків (інших законних представників) на збір, обробку персональних даних їхньої неповнолітньої дитини у форматі pdf;

згоду на фото- і відеозйомку та використання зображення неповнолітньої дитини у форматі pdf.

Інформацію щодо способу надання зазначених документів буде повідомлено додатково.
